

Nacijska agitacija potiska Evropo v novo krizo

Nemčija namerava ustanoviti ukrajinsko državo na ozemlju, ki ga kontrolirajo Poljska, Rumunija in sovjetska Rusija. Rutenija postala baza nacijske propagande in operacij. London napoveduje novo eksplozijo

12. dec. — Informacije, prihajajo v Pariz, kažejo, da nacijska Nemčija kmalu uredi svoj načrt glede ustanovitve nove ukrajinske države na ozemlju, ki je zdaj pod kontrolo Poljske, Rumunije in Sovjetske Rusije. Hitlerjevi agentje so aktivni v Ruteniji, avtonomni državi v okviru češke republike, ki pripovedujejo Rutencem na obeh straneh meje, "da je dan neodoljivo blizu."

Glavni intrigant v nemškem nemškem uradu je neki slovan, ki se imenuje Zdzislaw. Zadnje poletje je bil v Prag, kjer je diktiral vitalne aktivnosti v agitaciji med etničnimi Nemci. Pozneje je videl v Bratislavi, kjer je bil na to, da pride Slovačija pod popolno dominacijo nacijske Nemčije. On in njegovi pomagači so vodili v poljsko Ukrajino konferenco z voditelji ukrajinskih strank, ki se vršijo v Lvovu, Ternopolu in Stanislawu. Voditelji so že večkrat opozorili poljsko vladu, da bodo nadaljnji borbo za avtonomijo.

Največja komplikacija, ki dela Hitlerjevim agentom, je, da se razkazuje ukrajinsko ozemlje razteza na štiri države — Češkoslovaško, Poljsko, Rumunijo in sovjetsko Rusijo. To gotovo je, da se bodo slednje tri države odločno upirale ustanovitvi ukrajinske države pod nemškimi agentji, zato hoče njegovi agentje preprečiti sodelovanje med njimi. Nemčija je na tem, da bi imela Poljska svojo mejo z Ogrsko, kar bi ta imela nacijski pohod v poljsko Ukrajino.

Hitlerjeva strategija je v poljski pod geslom: "Razdeli in vladaj." Naciji bodo nadaljevali agitacijo med milijoni Ukrajincev na Poljskem in potem se priključili na glavno akcijo — na razpad južnega dela Rusije, kar bi vodilo Poljske in ukrajinske dela Rumunije. Iz teh pogovorov bodo skušali zmesiti novo ukrajinsko državo.

Fakt vzajemne vojaške pomoči med Poljsko in Francijo je sile in veljavi, a ne pomeni do pravega sklenjenega protivojnega prijateljskega paktu med Nemčijo in Francijo zavezuje slednji roko. Ona ne bo priskočila na pomoč Poljski, kakor ni Češkoslovaški, s katero je imela slično pogodbo, ko je češko-nemška kriza segla višek.

12. dec. — Rutenija, 12. dec. — Rutenija se mora zahvaliti Nemčiji za svojo svobodo in za to, da bo tudi večno hvaležna. To je včeraj izjavil duhovnik August Volosin, rutenjski predstavnik nemškega vpliva v Ruteniji.

Situacija v Slovačiji se dosti razlikuje od položaja v Ruteniji. Avtonomna slovaška vlada sledi nacijski Nemčiji v proklamiranih gonih in jo posnema v drugih ozirih. Pozvala je na centralno vladu v Pragi, naj opusti njeni taktiki.

12. dec. — Bojazna kuharica resna kriza v Evropi bo povzročila eksplozijo v februarju, izražajo komunistični krogi v Londonu. Predsednik vlade Neville Chamberlain bo jutri v svojem govoru pred člane organizacije zunanjih reporterjev podal važno izjavo glede svoje bodoče zunanje politike.

Angelski politični krogi so ugotovili, da bo Hitler pograbil nemški teritorij, kjer so nacisti zmagali z veliko večino pri

Z. D. odrinile Italijo z ameriškega trga

Peru zdaj naroča ameriška letala

Domače vesti

Obiski

Piney Fork, O. — Louis Eršte, Louis Zorko, Ludvik Vičič in Frank Suhadolnik iz Clevelanda so 5. decembra obiskali starega Naceta Zlembergerja.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Dne 9. dec. je naglo umrla za srčno hibo Zofija Stritar, roj. Debeljak, stara 68 let in doma iz Kocarije pri Kostanjevici na Dolenjskem. Tu je živela 26 let in zapuščala svakinjo. — Dalje je umrl Mike Pavletič, star 63 let in rojen v Predzidu pri Babnem polju. Drugič je prišel v Ameriko pred 20 leti in tu zapuščala sina in dve hčeri. Bil je član društva 158 SNPJ. — Nadalje je umrl A. Slak, star 60 let in rojen v Bajhocu pri Trebnju. Tu zapuščala ženo, štiri hčere in brata. — V bolnišnici je umrl Matevž Urbas, star 65 let in rojen v Ivanjeslu pri Rakeku. V Ameriki je živel 40 let in tu zapuščala nekaj sorodnikov.

Pennsylvanske novice

Pittsburgh, Pa. — Mladi rojak William Cande se je pobil pri delu po glavi in plečih, ko je polagal vodne cevi. Nahaja se v bolnišnici. — Desetletni sinček Toneta Kučiča iz Churchhilla se je pri sankanju težko pobil in poslali so ga v bolnišnico. — Frank in Jože Kučič, mlada brata iz Churchhilla, sta se pred nekaj dnevi vrnila z "jage" in pripeljala vsak po eno srno. Oba sta člana SNPJ.

Arabski teroristi spet aktivni

Jeruzalem, 12. dec. — Dva židva sta bila ubita v bližini Halfe po grupi arabskih teroristov, ki ju je napadla iz zasede. Angleške čete se vedno zatirajo revolucije med Arabci. Delno obsedeno stanje, oklepano pred šestimi tedni, je še vedno v veljavi. Od 1. novembra doslej so arabski teroristi ubili šest židov in ranili več drugih.

Nova fašistična ofenziva na vidiku

Rebeli obnovili aktivnosti ob reki Segri

Hendaye, Francija, 12. dec. — Vladni krogi v Barceloni poročajo o obnovi aktivnosti fašističnih straž ob reki Segri in napovedujejo novo fašistično ofenzivo. General Franco, vrhovni poveljnik fašistične armade, skuša vsekakor preizkusiti odporost vladnih čet v praskah na fronti v vzhodni Španiji. Barcelonska vlada in njeni opazovalci ne vedo, kdaj nameravajo fašisti začeti z ofenzivo.

Druge vesti javljajo delno reorganizacijo fašistične oborožene sile in sumljivo gibanje italijanskega vojaštva v bližini francoske meje. Iz tega španske ljudske vlada sklepa, da bo Franco odredil novo ofenzivo.

JAPONCI TE-PENI V PRO-VINCI ŠANSI

Šest tisoč Japoncev padlo v bitki s Kitajci

LETALSKI NAPAD NA ZELEZNICO

Sanghaj, 12. dec. — Kitajska armada (komunistična) je strahovito porazila Japonce v bitki v provinci Šansi, kjer so Japonci nedavno naznanili novo ofenzivo. Šest tisoč Japoncev je bilo ubitih.

Poročila iz nevtralnih virov se glasijo, da so Kitajci zasegli velike zaloge japonskega orožja in municije. Poskus Japoncev, da dobijo kontrolo nad provinco Šansi, se je izjalovil na vsej črti. Kitajski guerilci so odbili tudi vse japonske naskoke na svoje postojanke v wutajskem gorovju in Japonci so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami.

Kitajci kontrolirajo ozemlje okrog Wutajšana. Nadaljnje uspehe so kitajske čete dosegle v spopadih z Japonci v provincah Anhvej, Čekiang in Kiangsi. Poveljniki kitajske oborožene sile poročajo, da so Kitajci izgubili samo eno izmed 50 bitk, ki so se v zadnjih tednih vršile v teh provincah.

Kitajske čete so reokupirale mesti Lungvankiao in Sinkiang, severno od reke Sinkiang, kakor tudi Tsoosuh. Slednje mesto je oddaljeno okrog sto milj od Hankova. Japonska ofenziva pri Jočovu je bila tudi ustavljena. Kitajci so dalje preprečili izkrcanje japonskih čet južno od Hankova. Dvesto Japoncev, moštvo motorne kolone, je bilo ubitih, ko so jih kitajski guerilci napadli iz zasede ob cesti med mestoma Jočov in Hankov.

Japonci poročajo o letalskih napadih na mesta ob progi Hsiangtov-Kveilin železnice in ob progi Hankov-Kanton železnice. Bombe, katere so vržili japonski letalci, so uničile več kitajskih skladišč orožja in municije.

Italijanski fašisti svariijo Francijo

Zatiranje fašistične propagande v Tunisiji

Rim, 12. dec. — Virginio Gayda, urednik lista Il Giornale D'Italia, ki dostikrat govori in piše v imenu diktatorja Mussolinija, je opozoril Francijo na "upravičene italijanske zahteve v Tunisiji," francoski koloniji v severni Afriki, in glede delitve kontrole nad Sueskim prekopom. Francija bo storila veliko napako, če bo ignorirala te zahteve. Gayda ji dalje očita, da je storila že več političnih grehov, ki se lahko primerjajo s češko dramo v Monakovem, ki je rezultirala v razkosanju Češkoslovaške.

Gayda pobija francoske trditve, da Nemčija ne podpira atremljenja Italije. Pravi, da se Francija silno moti, če misli, da ni Nemčija na strani Italije v tem sporu. Očita ji, da namenoma širi lažnjive vesti o gibanju italijanskih čet v Španiji v bližini francoske meje.

Drugi fašistični listi pišejo o teroriziranju Italijanov v Tunisiji in napadih na italijanske trgovine in poslopja. V vesteh se očituje grožnja, da bodo Italijani podvzeli odločne korake v obrambi svojih interesov pred francosko policijo in vojaštvom.

Tunis, 12. dec. — Prijatelji Francije so včeraj formirali enotno fronto, ki zahteva takojšnje zatiranje agitacije in propagande italijanskih fašistov v Tunisiji. Gibanje je slasti naperejo proti italijanskemu listu Fasciste Unione, ki podpira italijanske kolonialne težnje v Tunisiji. Resolucija, sprejeta na konferenci ustanoviteljev enotne fronte, zahteva zatiranje tega lista. Delegatje organizacij francoskih, arabskih in židovskih vojni veteranov so se udeležili konference.

Nova "čistka" v Sovjetski uniji

List opozarja na prevratne aktivnosti

Moskva, 12. dec. — V organizaciji kemične obrambe in civilnem letalstvu se obeta nova "čistka". V listu Na straži, glasilo te organizacije, je bil objavljen uvodnik, ki ostro bica S. Antonova, tajnika, in Rodenkova, člana centralnega letalskega odbora.

Oba sta obdolžena zanemarjanja dolžnosti, ker nista razkrila aktivnosti prevratnih elementov. S tem sta nedirektno pomagala sovražnikom ruskega ljudstva in delala proti interesom države.

Napad v glasilu letalske organizacije je sledil drastični čistki v mladinski komunistični grupi. Pet visokih uradnikov je bilo odstavljenih na obtožbo, da so ščitili moralne propalice in izdajalske elemente v organizaciji.

Izvestja, vladno glasilo, kritizirajo položaj v javni hranitveni službi. Škoda, ki so jo povzročili prevratni elementi v tej službi, še ni bila poravnana. Izmed 2264 restavracij in tovarniških kuhinj, ki so jih oblasti zapre zaradi kontrarevolucionarnih aktivnosti, je samo 561 restavracij odprlo vrata.

Izobčenje Hitlerja iz katoliške cerkve?

London, 12. dec. — Dopisnik londonskega lista Sunday Referee poroča, da namerava papež Pij izobčiti nemškega diktatorja Hitlerja, ki je bil rojen katolik, iz katoliške cerkve. "Akcija lahko pride vsak čas," poroča dopisnik. Vatikan se jezi na Hitlerja, "ker zastruplja nemško mladino s poganstvom in jo odtuja od katoliške vere."

VELIKA HITLERJEVA VOLILNA ZMAGA V MEMELU

Naciji dobili večino sedežev v zbornici

OPOZICIJA PROTI PREDSEDNIKU

Memel, Litva, 12. dec. — Nemci v Memelu so zmagali z veliko večino pri včerajšnjih parlamentarnih volitvah. Dasi bo popolno poročilo o izidu objavljeno čez nekaj dni, so voditelji nacijske izjavi, da je njihova stranka dobila 26 izmed 29 sedežev v avtonomni zbornici.

Nemški prebivalci na teritoriju, katerega je Litva anektirala pred petnajstimi leti, napovedujejo, da bo Hitler okupiral Memel, če ne bo litvinska vlada v Kovnu pristala na njihove zahteve. Te med drugim vključujejo popolno kulturno in gospodarsko neodvisnost. Skoro popolno politično neodvisnost so Nemci še prej izvojevali.

Dr. Ernst Neuman, 'Fuehrer' memelskih Nemcev, je dejal, da je popolnoma zadovoljen s izidom volitev. "Volitve so demonstrirale, da ljudstva ni mogoče dolgo zatirati s oboroženo silo," je rekel Neumann. "Petnajst let smo beračili za svoje pravice, a nismo bili uslišani. Beračenja je zdaj konec."

Ko so se vršile volitve, je litvinska vlada uveljavila dekret glede zaštite države. Sledil je demonstracijam proti Antanasu Smetoni, predsedniku Litve. V Kovnu, glavnem mestu Litve, in okolici je bilo oklepano napol obsedeno stanje, ker hoče vlada zatreti opozicijo skrajne desnice. Vlada pravi, da prevratne aktivnosti v prilog "sunanji državi" ogrožajo integralnost Litve. Političnim grešnikom, ki so bili aretirani, preti zaporna in denarna kazen.

Studentje državne univerze so v demonstracijah v Kovnu zahtevali resignacijo predsednika republike. Dijaki trgovske šole v Memelu so oklicali protestno stavko in na svojem shodu sprejeli resolucijo, v kateri so zahtevali takojšen odstop predsednika Smetone in vseh članov kabineta, kateremu načeljuje V. Mironas. Dalje so zahtevali takojšnjo vrnitev bivšega premierja Antona Waldemara, ki je bil izgnan iz Litve.

Volilna zmaga jugoslovanske vlade

Orožniki streljali na volilce na Hrvaškem

Beograd, 12. dec. — Uradno poročilo se glasi, da je vladna stranka zmagala pri včerajšnjih volitvah povsod razen na Hrvaškem in v Dalmaciji. Njeni kandidati so dobili 60 do 70 odstotkov oddanih glasov.

Kandidatje opozicije, katere vodja je dr. Vladimir Matsek, so dobili 90 odstotkov glasov na Hrvaškem. V hrvaških vaseh so bili volilni izgredi, v katerih je bilo več oseb ranjenih, ko so orožniki streljali na volilce. V Zagrebu so Mačkovi kandidati dobili 40.000 glasov, 10.000 več kot pri zadnjih volitvah, kar je izvalo veselje med prebivalci v glavnem mestu Hrvaške.

Poročilo, objavljeno dve uri pred zaključitvijo volitev, pravi, da so kandidati vladne stranke dobili 34.000 glasov v Beogradu, opozicija pa 10.000. Kandidatje fašistične grupe so bili poraženi na vsej črti. V Beogradu so fašisti dobili samo 392 glasov.

V okviru nacijskega kljukastega križa. (Narinal Jerger.)

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

SKLADATELJ ARNIČ. — SIMFONIČNI KONCERT

Ze nekaj let se pojavlja na ljubljanskih koncertih ime skladatelja Blaža Arniča, ki utegne postati eden največjih slovenskih skladateljev. Komponira predvsem za simfonični orkester in same večje stvari, katerih nekatere so bile v Ljubljani z uspehom že izvajane.

Tako je priredil v stolnici že dva koncerta, na katerih so izvajali njegove skladbe za orgle in orkester, sam komponist je igral na orgle, ki so njegov najljubši instrument in na katerem je res mojster. Za ljubljansko radijsko postajo je igral že večkrat na orgle.

Lani pa je Ljubljanski filharmonijski orkester priredil koncert, na katerem je igral poleg drugih tudi tri Arničeve kompozicije, ki so dosegle lep uspeh. Dirigiral je tedaj beograjski operni dirigent, naš rojak Brezovšek.

Ljubljanski kvartet je izvajal nato Arničev godalni kvartet, fino skladbo, ki so jo kvartetovci izvajali nato tudi v radiu.

Zdaj pa pripravljajo Ljubljanski filharmonijski orkester simfonični koncert. Polovico programa predstavljajo Arničeve skladbe, in sicer baletna muzika "Ples čarovnic" in dva stavka iz velike simfonije "Duma". Poleg Arničevih skladb izvaja orkester še po eno kompozicijo klasičnega Bacha, Mozarta in Musorgskega.

Večer utegne postati prava senzacija: slišali bomo tri nove simfonične stavke slovenskega skladatelja in dirigiral bo najboljši jugoslovanski dirigent, beograjski operni direktor Lovro Matačić.

Skladatelj Blaž Arnič, ki je zavzel vidno mesto med rednimi slovenskimi simfoničnimi skladatelji, je po rodu iz Luč nad Savinjsko dolino. Študiral je orglarsko šolo v Ljubljani, nato konservatorij in odšel iz Ljubljane študirati na Dunaj. Ze v Ljubljani je začel komponirati veliko simfonično skladbo na opanov župančičeve največje pesnitve "Duma". Toda po nekaj letih je vso simfonijo predelal od prvega do zadnjega takta, in sicer tako, da nastopi v zboru šele v četrtem, zadnjem stavku, prvi trije stavki pa so pisani samo za orkester. Prvi stavek "Dume" je bil izvajan lani pod taktirko Brezovškega, drugega in tretjega so prvič izvajali 28. novembra. Lani in letos se je mudil Arnič v Parizu. Tu je dokončal tretji stavek "Dume" in dobil pobudo za "Ples čarovnic", ki je napisan z mislijo na oder, na baletno uprizoritev.

Lovro Matačić je dirigent, ki ni znan in spoštovan samo v državi, ampak je mednarodno priznana dirigentska osebnost. Kot takega ga vabijo na dirigiranje tudi na Dunaj, v Budimpešto, v Berlin in v Italijo. Po rodu je Hrvat in je bil do lani operni direktor v Zagrebu, zdaj pa je operni direktor v Beogradu. Svojo dirigentsko karijero pa je začel prav za prav v Ljubljani, kjer je bil pred 12. leti operni dirigent. Po tolikem času ga bo ljubljanska publika imela priložnost pozdraviti na koncertnem odru, kjer bo pomagal mlademu, delavnemu komponistu Arniču do priznanja, ki mu gre.

Z nožem in koso. — V gostilni pri kolodvoru v Brezicah je te dni popivala večja družba fantov iz Brezic in od St. Lenarta pri Brezicah. Pili so pozno v noč, okoli polnoči pa je prišel v gostilno neki Anton in je menil nič tebi nič potegniti delavcu Jožetu Volčanšku od St. Lenarta plešalko iz rok in nadaljeval z njo ples. Še pred koncem plesa pa je Anton dekletu pustil in odšel k mizi pit. Ko je ples nehal, je Anton poklical Volčanška na prosto in ga začel zmerjati, češ da mu grozi. Nenadoma sta si bila v laah, toda fantje so ju pomirili. A ne dolgo. Volčanšek je Antonu spodmaknil stol. Nato sta oba odšla pred gostilno in se začela pretepati. Volčanšek je Antona s stolom pobil na tla.

Antoni pa ga je zabodel z nožem v prsi. Volčanšku so rano obvezali, Anton pa je odšel nekam ter se vrnil s koso v roki in znoval napad Volčanška, katerega je zasadel koso v hrbet. Volčanšek je Antonu izpulil koso iz rok, a preden je utegnil zamahiniti, je bruhal kri in se zgrudil. Volčanška so takoj prepeljali v bolnišnico v Brežice, Anton pa je pobegnil v noč. Orožniki ga iščejo.

Samomor mladega dekleta. — Med postajama Rače in Pragersko je 24. novembra zvečer skočila na progo tik pred potniškim vlakom in legla na tračnice 18-letna posestnikova hčerka Stefanija Kokolova. Lokomotiva jo je zgrabila in vso zmrcvarila. Kaj je gnalo mlado dekle v smrt, ni znano.

Otrok se jima je zgubil. — Iz Sušajna se je napotil 40 letni Anton Gornik s svojo ženo in dvema otrokoma iskati dela v trboveljske revirje. Trdno je bil prepričan, da bo dobil delo, toda ves up je bil zaman. Brez dela se je moral spet vrniti v Sušajn. Tja in nazaj je šla družina brezposelnega delavca peš. Na poti napa je družina počivala pri Konjicah v bližini nekega posestnika. Bili so lačni in žejni, pa je sklenil 10 letni sin, da bo stopil v hišo h kmetu poprositi za kruha. In je šel — a nazaj ni bilo dolgo. Oče je šel za njim, pa mu je povedal kmet, da je fantič že zdavnaj odšel iz hiše. Oče in mati sta ga iskala, a našla ga nista. Vrnili se je oče z drugim otrokom sam domov po eni strani, mati pa je šla po drugi strani, da bi morda našla svojega sinka. A tudi žena je prišla v Guštajn brez otroka. Ni ga našla. Fant je gotovo zašel in ubral po drugi poti. Lahko je tudi, da se mu je kaj zgodilo, ker bi se sicer gotovo že oglašil in prijel bi ga oblasti ter odpravile v pristojno občino. Izgubil se je 8. novembra, zdaj smo se pri koncu meseca in gotovo bi se bil fant v tem času lahko že oglašil. Oblasti so uvedle poizvedovanje.

Tri vsedrjavne kandidatne liste. — Pred dnevi je potekel rok za vlaganje kandidatnih list za skupščinske volitve, ki bodo 11. decembra. Vložene so bile tri: lista vladne stranke z nosilcem dr. Stojadinovičem, lista združene opozicije z nosilcem dr. Mačkom in lista fašističnega gibanja z nosilcem dr. Ljotičem. Vse tri liste so bile že potrjene. Če bi neinformirane mislili, da je izbira majhna in torej lažja, se moti: na vladni listi je skoraj vseh okrajih le po en kandidat; enako je z Ljotičevo listo. Drugeče pa je z Mačkovim listom: na Mačkov list se je zbrala vsa združena opozicija in levčarske skupine, priključila pa se je celo bivša vladna stranka, Jugoslovanska nacionalna stranka, katere predsednik je upokojeni general Zivković! Tako so se znašli na Mačkov listi pristaši arabske demokratske, srbske radikalne, zemljoradniške, hrvaške radičevske stranke, dalje socialisti in komu-

nisti, nacionalisti in v Sloveniji še skupina onih klerikacev, ki niso hoteli z dr. Korošcem v Stojadinovičev stranko in so proti politiki sedanje vlade, in skupina dr. Lončarja Dragotina, ki veleva za slovensko radičevsko skupino.

Da je toliko vseh mogočih in celo nasprotujočih si skupin združenih okrog Mačkove liste, je v enem pogledu dobro: na tej listi se bodo združili glasovi vse opozicije (v kolikor bodo volitve pač pravilno izvedene). Zmeda pa je nastala seveda pri postavljanju kandidatov na tej listi: skupine so si tako različne, da ni mogoče misliti na to, da bi se sporazumele in postavile v vsakem okraju le po enega kandidata. Nesporazum glede tega je šel tako daleč, da bodo v nekaterih okrajih na Mačkov listi trije ali celo štirje kandidati.

Poglejmo Slovenijo. Da bosta v vsakem okraju po dva kandidata na Mačkov listi, je bilo jasno že od početka: nobena od opozicijskih skupin se pač ni hotela pogajati z Jugoslovansko nacionalno stranko (skupina dr. Kramerja, "jutrovec"), proti kateri so se te skupine borile, ko je bila na vladi z generalom Zivkovičem. Nacionalisti so bili s tem prisiljeni, da postavijo svoje kandidate v Sloveniji. Skupina dr. Lončarja in skupina klerikalnih disidentov je spet hotela postaviti samo svoje kandidate v vseh okrajih in je s tem odrinila socialiste, ki so se morali nato domentiti z "jutrovec" za postavljene kandidate. Tako je prišlo do volilno-tehnične zveze socialistov in nacionalistov, ki so postavili svoje kandidate v vseh okrajih, ponekod socialisti, ponekod nacionalisti. Po nekaterih okrajih pa so nato še levčarske skupine, odrinjene od vseh teh kombinacij, morale postaviti svoje kandidate.

Izbira kandidatov je torej velika in prednost tega je, da bo volilec lažje izbral, Mačkova lista pa prešla čim več glasov.

Kakšen pa je volilni zakon, po katerem bodo te volitve izvajane, smo pa nekajkrat že navedli: volitve so javne, liste, ki prejme magari samo en glas večine, dobi dve tretjine mandatov! Da pa so časi takli, da volilne agitacije za opozicijo skoraj biti ne more, da ni opozicijskih shodov in da opozicijski tisk o volitvah skorajda pisati ne sme, tega menda ni treba posebej poudarjati.

Naciji aretirali 24 duhovnikov

Avtoritete odredile cenzuro pridig

Dunaj, 12. dec. — Nacijska policija je včeraj aretirala 24 katoliških duhovnikov v Linzu in okolici na obtožbo agitacije proti Hitlerjevemu režimu. Devet najst jih je vrgla v ječo, pet pa odpeljala v koncentracijsko taborišče v Dachauju.

Dunaj, 12. dec. — Tajna policija je pričela cenzurirati pridige katoliških duhovnikov. Jakob Weinbacher, tajnik dunajskega kardinala Innitzerja, ni smel večer pridigati v katedrali sv. Stefana.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

mesta ter izstopil ob 6. v Grosuplju. Od tam sem se podal v pol ure oddaljeno vas Blato, kjer je dom pisatelja Adamiča. Ker je bilo še zgodaj, sem šel do konca vasi in si jo malo ogledal ter se vrnil na prvi konec, kjer se par sto metrov od glavne ceste nahaja Adamičeva posest. Nekdaj je bila to velika graščina z gosposkim in gosposkim poslopjem, ki sta si zelo podobna in samo nekaj malega eno od drugega oddaljena. Malo naprej sta dva velika hleva, obenem gospodarska poslopja, nekdanje eno za konje in drugo za govejo živino. To graščino je pred več kot 40 leti kupil stari oče pisatelja Adamiča in razdelil med svoja dva sinova, to je očeta pisatelja in brata ali pisateljevega strica. Vsa kmetija je dal polovico zemlje in isto tako poslopji, ki so se dala lahko deliti, ker stojijo tako pripravna za dva lastnika. In tako zdaj tam kraljujejo Adamiči. Oče pisatelja je pred 3 meseci umrl.

Bil sem lepo sprejet in so me pogostili z izbornim kavo, finim domačim kruhom in dobrih domačim žganjem in maslom, čemur sem se začudil. Dejal sem, da navadno na deželi ne servirajo masla, pa mi je Adamičeva mati rekla, da je pri njih navadno tudi za domače maslo na mizi, ker ga precej pridelajo, ko imajo več krav, ostalo pa prodajo. Adamičev brat, ki je na domu in njegova sestra sta se pred par leti vozila s poročevalcem lista Cleveland Press g. Andrićem po Dolenjskem in nas ob tej priliki obiskala, tako da si po imenu že nismo bili tuji. Vsi so mi naročali, da pozdravim njih brata-sina, ako prilika nanesi, in njegove prijatelje. Seve, najraje bi videli, da bi jih zopet obiskal na domu z ženo Stello. Razkazali so mi dom, in ker me kmētjstvo zanima, so mi razkazali tudi hlev, kjer imajo konje, krave, drugo govejo živino in prašiče... Vse to me je zanimalo. Ko sem se poslovil in se hotel peš podati na kolodvor, mi tega niso dovolili, pač pa me je brat Adamiča zapeljal s konjem. Na kolodvoru sem se ponovno poslovil v prijetni zavesti, da sem bil v prijetni družbi. Odpeljal sem se v Ljubljano, kamor sem dospel ob 9. uri. Načrt sem naredil, da se peljem z avtobusom do Lukovice in od tam do Celja na Štajerskem. Ker pa je odpeljal bus šele opoldne, sem imel še 8 ure časa, zato sem obiskal Leo Škerla, brata čitatelem poznane narodne clevalandske delavke gospe Candona ali svaka isto tako poznane narodnega delavca g. Candona. Tudi on je bil dalj časa v Ameriki, zadnje čase se je naselil na Viču pri Ljubljani, kjer ima lepo hišico, torej prijeten dom, kjer sva malo pokramljala in oživljala spomine na ameriške navade, delo, politiko in kulturo.

Opoldne sem se odpeljal naprej in dospel v Lukovico ob 1. uri. Pet km naprej ali uro hoda se nahaja vas Krašnja in malo naprej je dom Ogjarjevih staršev. Ogjarja marsikdo pozna, ker je direktor tukajšnjega

SND že dolgo let, član našega društva Naprej in predsednik tiskovne družbe Enakopravnost. Pred 20 leti, ko se je nahajal v Detroitu, je bil tudi agilen agitator za SNPJ in tajnik društva 121. Opoldne vozi bus samo do Lukovice, jutraj in zvečer pa skozi do Celja.

Ko sem se v Lukovici malo okrepal, sem jo mahnil peš do Krašnje. Cesta lepa, okolica istotaka. Še dobrih 10 minut in na mestu sem bil. Ogjarjeva domačija je malo više na hribčku, odkoder je krasen razgled. To posestvo je oče kupil leta 1892, torej pred 46 leti, ker se mu je svet dopadel. Postavil si je hišo in gospodarska poslopja in tam kraljujejo Ogjarjevi. Ko sem dospel, sta bila doma mati Ogjarjeva in pa oče, ki pa je bil nekoliko bolan. Vesela sta bila poročila, da sem prijatelj njih sina, ki jih je mesec prej obiskal. Kmalu je prišel Ogjarjev brat in nato še svakinja, malo pozneje pa sta pritekli iz šole njuni hčerki. Pogostili so me lepo s okusnimi kranjskimi klobasami, dobrim domačim kruhom in domačim pristnim žganjem in poleg tega še z domačim grozdom, dasi tega na Gorenjskem ni veliko. Ampak pri Ogjarjevih imajo nekaj trt, da je grozde doma v jeseni, ko ga druge po Gorenjskem ni. Naročili so mi seve pozdrave za sina in naj jih čez dve leti zopet obišče, kot jim je obljubil.

Poslovil sem se in po par minuti hoji navzdol prispel do glavne ceste. Ustavil sem se v neki gostilni, kjer se ustavlja bus ter kmalu nato vse del vanj in odpeljal v Celje, kamor sem dospel ob 9. uri zvečer. Ko sem se sedaj vozil po noči, si nisem mogel ogledati okolice, ampak od Ljubljane do Krašnje je lepa ravnila, kot je proti Kranju ali Kamniku. Ta okolica leži nekoliko nižje in je komaj dve uri hoda do znane postaje Domžale, odkoder je tudi veliko naših naseljencev. Tudi g. Grill je blizu tam doma. Saj ga poznate kot urednika Enakopravnosti in sedaj glasilca SSPZ. Napredek sem tudi v stari kraj prejemal, ker me je društveno življenje še vedno zanimalo, dnevnik Prosveta pa hodi že veliko let v našo hišo v Zabji vasi. Ker sem bil brata obvestil, da pridem na obisk, me je čakal na postajališču in me odpeljal na njegov dom.

Brat je že od mladosti uposlen v notarskih in odvetniških pisarnah; sedaj je že 18 let uposlen pri odvjetniku J. Kalanu v Celju kot pisarniški ravnatelj, to je vodja uslužbenecv, ki niso juristi. Drugi dan me je peljal malo na ogled mesta Celje, katerega tudi nisem videl že blizu 40 let. Še vedno drži rek, "Zelena Štajerska". Tudi ta pokrajina je lepa, lepa je Savinska dolina. Celje leži na lepi ravnini, okrog skoraj v polkrogu pa lepi grički, nekateri malo nižji, nekateri malo višji. Tam kraljuje starinski grad celjskih Grofov, sedaj razvalina. Na nižjih gričih so lepe vile, razgled je krasen po celi dolini, koder se vije Savinja.

Je že tako, če se človek poda na pot in ni slabe volje, pa se mu ves svet dopade. Toda oni, ki je prebil nad 10 let v Ameriki, posebno pa oni, ki je bil toliko časa, da je ponovno postal polnoleten, da je torej 24 let ali več bil tu med našimi Slovenci, pa pri tem vseeno ne more pozabiti naše nove domovine Amerike. In začne ga vleči nazaj, dokler

Dr. Isador Lubin, federalni komisar za delavsko statistiko, pred člani senatnega odseka. Lubin je dejal, da je Amerika utrpela izgubo čez sto milijard dolarjev v zadnjih devetih letih depresije.

ga ne izvleče. Ni se samo meni tako godilo, tudi mnogo, mnogo drugim je bilo istotako pri srcu. Začneš pogrešati razne tukajšnje udobnosti, katerih tam v manjših krajih ni, v večjih jih pa delavec ni deležen. Posebno začneš pogrešati tukajšnje znanee in prijatelje. Po tako dolgi odsotnosti jih v stari domovini nisi več našel, in pa prostost izražanja ali govora. Po okusnem kosilu v prijetni družbi bratove soproge in sinčka, brihtnega 6-letnega šolarčka, in njegovih svakov in svakinj, ki so ga isti dan tudi obiskali, sem se poslovil in odpeljal ob 4. uri z železnico čez Zidan most v Ljubljano, od tam pa v našo ljubjo Zabjo vas, kamor sem dospel zvečer ob pol desetih. S tem je moje poročilo o obiskih raznih krajev v stari domovini izčrpano in moja obljuba izpolnjena. Brataki pozdrav vsem.

Ludvik Medvesek.

Chicago, 12. dec. — Čikaški kardinal George Mundelein je včeraj opazil "fathra" Coughlina, detroitskega radiopridigarja, ki je v svojem nedavnem govoru napadel žide in komuniste. "Kot ameriški državljani Coughlin lahko izraža svoje mnenje o dnevnih dogodkih, ne sme pa govoriti v imenu katoliške, cerkve, ker ga ni pooblastila," se glas kardinalova izjava, ki je bila včeraj prečitana in razširjena po radiu po vsej Ameriki. Mundeleinova izjava je prečital čikaški škof Bernard J. Sheil.

Čikaški kardinal udaril Coughlina

Obsodba hujskanja proti židom

Tokio, 12. dec. — Japonska je naznanila ojačanje svoje oborožene sile v zraku. To je po mnenju zunanjih opazovalcev naperjeno proti sovjetski Rusiji, ki se je zapletla v nov spor z Japonsko. General Hideki Tojo, vojni podminister, je bil imenovan za generalnega inšpektorja letalske sile. Voditelji armade in mornarice so izjavili, da bodo zahtevali dodatno vsoto čez milijardo dolarjev za ojačanje letalske in pomorske sile, "ker Japonski preti nevarnost s strani Sovjetske unije."

Japonska jači svojo letalsko silo

Moskva, 12. dec. — Iz podatkov, katere so zbrali ruski znanstveniki na ledolomcu Sjedov, ki se nahaja 300 milj od severnega tečaja, ti sklepajo, da postaja zemlja gorkejša. Zadevno poročilo, bazirano na dobljenih podatkih, sta podala profesor N. N. Zupov od ruskega meteorološkega inštituta in profesor L. Berg, član sovjetske akademije znanosti.

Zemlja postaja gorkejša, pravijo Rusi

Mexico City, 12. dec. — Mehika vlada zalaga bojno mornarico Nemčije in Italije s petrolejskim kurivom. Iz avtoritativnih virov se je doznalo, da večji del petroleja, ki ga mehika vlada pošilja v Houston, Tex., gre od tam naravnost v Nemčijo in Italijo.

Nenavadna cenzura listov v Čehoslovakiji

Praga, 12. dec. — Od tega tedna naprej bo sedel cenzor v uredništvu slehernega dnevnika v Čehoslovakiji in pregledal vse rokopise, predno pojdejo v tisk. Te vrste cenzuro je vlada uvedla, da prepreči vidno cenzuro, to je pobeljene dele listov, v katerih je cenzor črtal gradivo, potem, ko je bil list že dotiskan. Odslej bodo cenzorji prečitali rokopise in v naprej določili, kaj se ne sme tiskati.

HUMOR

Zabavni večeri

"Srček, kaj imaš pa vendar proti mojim zabavnim večerom? Saj včeraj, ko sem prišel domov, nisem prav nič razgrajal..."

"Res, ti ne, ampak tvoji trije tovariši, ki so te prinesli domov!"

Iz ljubezni

"Peter, menda se ne misliš poročiti z menoj samo zaradi mojega denarja?"

"Kako neki srček? Ne verjamem, da bo še kaj ostalo, ko bova poplačala moj dolg!"

Razumljivo

Filip ima otekle oko, spreminjajoče se v vseh barvah.

"Filip, kje si pa vendar to staknil?"

"Ali poznaš plavalco Elzo iz Dolge ulice, njen mož je v Ameriki?"

"Poznam — kaj pa je z njo?"

"Njen mož ni v Ameriki!"

Zelva

"Rekli ste mi vendar, da žive zelve po tristo let! Moja je pa še isti dan, ko sem jo kupil pri vas, poginila."

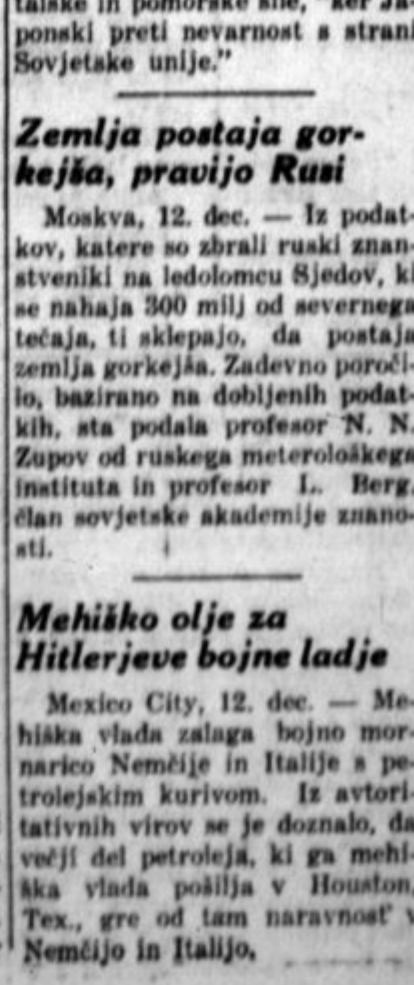
"Ste imeli pa res amolo, gospod! Najbrže je ravno tisti dan poteklo tristo let njenega življenja!"

Previdnost

"Zakaj si pa prav za prav danes tako tiho? In zakaj venomer strmiš v svoj plašč na obealniku? Ali se morda bojiš, da ti ga kdo ne bi odnesel?"

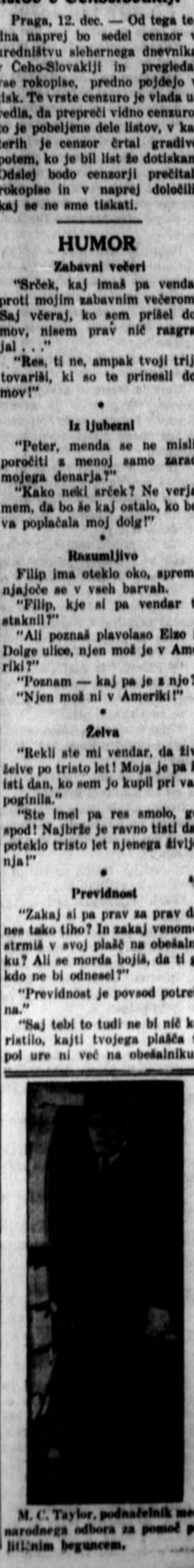
"Previdnost je povsod potrebna."

"Saj tebi to tudi ne bi nič koristilo, kajti tvojega plašča že pol ure ni več na obealniku."

M. C. Taylor, podnačelnik mednarodnega odbora za pomoč političnim beguncem.

Otroci židovskih beguncev v šoli, katero so ustanovile dobrodelne organizacije v bližini Prage.

SIGRID UNDESET:

JENNY

ROMAN

Postlovenil Fran Albrecht

"Kje pa prav za prav stanujete?" je vprašala večja.

"Čisto v bližini kolodvora — imenuje se nekako tako kot Albergo Torino," jima je pojasnil Helge.

"Potem se mora peljati s trasteverskim vozom od San Carla ai Catenari," je rekla manjša.

"Ne, bolje je, da vstopite na progo 1 na novem Corsu."

"Ta pa ne gre do Terminov," je odgovorila mala.

"Seveda gre. Vzemite voz, na katerem stoji San Pietro-Stazione Termini," je pojasnila Helgeju.

"Ta — saj ta vozi najprej čez Capo le Case in Ludovisi in tako dalje do konca sveta — s tem traja najmanj eno uro do kolodvora!"

"Kaj še, duša — ta vozi direktno — najkrajšo pot po Via Nazionale."

"Nikakor ne," je vztrajala mala. "Sicer pa pelje ta najprej okrog Laterana."

Večja dama se je obrnila k Helgeju:

"Idite kar po prvi cesti na desni do Boljega trga. Nato pojdite na levi ob Cancellariji, dokler ne pridete na novi Corso. Kolikor se spominjam, stoji železnica na Cancellariji, ali pa vsaj v bližini — da lahko vidite napis. Paziti pa morate na to, da dobite voz, na katerem stoji San Pietro-Stazione Termini — to je proga ena."

Helge je stal tam nekoliko malodušno in poslušal obe mladi dekleti, kako sta metali okrog sebe s tujimi imeni, kot da so žoge. Naposled je zmajal z glavo:

"Bojim se, gospodična, da ne bom našel — vseeno bom rajši poskusil dobiti kakega izvoška."

"Saj vas radi spremiva do postajališča," je rekla večja.

Mala je čemerno nekaj zamrmrala po italijansko, večja pa jo je zavrnila s karajočim glasom. Helgeju je še bolj upadel pogum sprico teh opazk preko njegove glave, ki jih ni razumel.

"Hvala, v resnici vas ne bi rad nadlegoval s tem — bom že sam kako našel domov."

"To nikakor ni nadlegovanje," je rekla večja in pričela stopati. "Saj imava tudi medve približno isto pot."

"To je preljubezivo. Zelo težavno se je znajti tu v Rimu," je poskušal spraviti pogovor v tir. "V tem vsaj."

"Oh ne, človek se hitro spozna."

"Jaz sem šele danes prišel sem — dopoldne sem se pripeljal z vlakom iz Florence."

Mala je polglasno rekla nekaj po italijansko. Večja je vprašala Helgeja:

"V Florenci je zdaj gotovo že mráz?"

"Preklemano mráz. Ali tu v Rimu ni topleje? Sicer pa sem pisal včeraj domov materi po svoj zimski plašč."

"Tudi tu včasih pošteno brije in piha. Ste se dobro počutili v Florenci? Kako dolgo ste bili tam?"

"Stirinajst dni," je rekel Helge. "Mislim, da mi bo Rim bolj ugalaj."

Drugo mlado dekle se je zasmajalo. Ves čas je nekaj po italijansko godrnjala predse. Večja pa mu je govorila s svojim toplim, mirnim glasom:

"Po mojih mislih ga res ni mesta, ki bi ga človek tako vzljubil kot Rim."

"Vaša prijateljica je Italijanka?" je vprašal Helge.

"Ne, gospodična Jahrmannova je Norvežanka. Medve govoriva med sabo po italijansko, da bi se jaz naučila — ona je namreč nenavadno spretna. Moje ime je Winge," je pristavila. "Tole je Cancellaria," je pokazala na veliko črno palačo.

"Je dvorišče res tako lepo, kot se pripoveduje?"

"Prekrasno je, da. — Zdaj pa vam bom pomagala najti pravo električno."

Ko so stali tam in čakali, sta prišla čez cesto dva gospoda.

"Lejte no, ali vaju najdeva tu?" je rekel eden po švedsko.

"Dober večer," je rekel drugi. "Potem pojdemo kar skupaj tja. Ali sta bili tam zdolaj in si ogledali koralde?"

"Bilo je zaprto," je odgovorila gospodična Jahrmannova nevoljno.

"Med potjo sva srečali rojaka, ki mu bomo

pokazali njegovo električno," je pojasnila gospodična Winge in predstavljala: "Kandidat Gram, — slikar Heggen, kipar Ahlin."

"Ne vem, ali se me še spominjate, gospod Heggen — Gram je moje ime — pred tremi leti sva se srečala na Mysuseni."

"Ah, seveda. No in zdaj ste v Rimu?"

Ahlin in gospodična Jahrmannova sta stala ob strani in šepetala med sabo. Zdaj je stopila k prijateljici:

"Ti, Jenny, kaj pojdem domov. Prav nič nisem razpoložena, da bi hodila v Frascati."

"Ali, duša — saj si vendar sama predlagala to."

"Uh ne, ne Frascati — sedeti tam in se moriti s tridesetimi danskimi ženskami obeh spolov in let."

"Saj lahko gremo kam drugam, — no evo vaš voz, kandidat Gram."

"Res, tisočkrat hvala za vašo pomoč — nemara bom spet kdaj videl obe dami — morda v Skandinavskem društvu?"

Električna se je ustavila pred njimi — kar je dejala gospodična Winge:

"Ne vem, morda bi vas mikalo, priključiti se nam, — nameravali smo malo pokrokat po noč, izpiti kozarec vina in poslušati godbo."

"No, hvala —," Helge je stal tam negotovo in v zadregi ter se oziral po drugih. "Prav rad, ampak —," In zaupno se je obrnil h gospodični Winge s svetlim obrazom in prijaznim glasom: "Vi vsi se med seboj poznate in — no, ali ni za vas vse prijetneje brez tujega človeka v družbi?" Zasmejal se je za se.

"Ah, kaj, prijatelj —," je reje nasmehnila. "Nasprotno — glejte, tu že odhaja vaš voz — a Heggena poznate že itak od prej in zdaj nas. Bomo že pazili na to, da vas pravilno odpravimo domov — če seveda niste preveč utrujeni."

"Utrujen! — Prav rad bi bil skupaj z vami," je rekel Helge živo in olajšano.

Oni trije so pričeli predlagati krčme. — Helge ni poznal nobenega teh imen; niti enega ni bilo med njimi, ki jih je omenil njegov oče. Gospodična Jahrmannova pa je zavrgla vsak predlog.

"No, prav, — pa pojdimo k Sant'Agostino, saj veš, Gunnar, kjer se toči tisto rdeče vino."

Jenny Winge je brez nadaljnjih besed krenila v to smer; Heggen je šel z njo.

"A tam ni godbe," je ugovarjala gospodična Jahrmannova.

"Seveda je — tisti škiljež in oni drugi sedita tam skoraj vsak večer. Samo tukaj ne postajamo in ne gubimo časa."

Helge je sledil zadaj z gospodično Jahrmannovo in švedskim kiparjem.

"Ste že delj časa v Rimu, gospod Gram?"

"Ne, danes dopoldne sem prišel iz Florence."

Gospodična Jahrmannova se je tiho zasmejala. Helge je bil v zadregi. Medpotoma je premišljal, ali ne bi kljub temu rajši rekel, da je utrujen, in se vrnil? Ko so nadaljevali svojo pot po temnih, ozkih ulicah, je gospodična Jahrmannova neprestano krampjala s kiparjem in je komaj odgovarjala, če je poskusil on spregovoriti z njo. Še preden pa se je odločil, je videl, kako je drugi par spredaj na cesti izginil skozi ozka vrata.

II

"Kaj za vrata je spet šinilo v Cesca — nje ne muhe že ne poznajo nobenih meja več! — Odložil svoj plašč, Jenny, drugače se boš prehladila, ko prideš spet ven." Heggen je obesil klobuk in letni plašč na obešalnik in se pogreznil v pleteni naslanjač.

"Ubožica, te dni ji ni dobro — in razen tega je ta Gram tekel pol poti za nama, preden se naju je drznili nagovoriti in vprašati za pot — take stvari pa jo zmerom razburijo, in potem, saj veš, njeno srce."

"Sirota. Sicer pa pederzen fant to."

"Kaj še — ta je tekal tam okrog in ni vedel ne kod ne kam, se mi zdi. Ne dela ravno vtisa, da bi imel skušnjo v potovanju. Ti ga poznaš?"

"Nimam pojma. A zastran tega sem ga prav lahko kdaj srečal. No, tu so že."

Ahlin je snel gospodični Jahrmannovi plašč z ramen.

"Strelna božja!" je rekel Heggen. "Kako zala si nočjo, Cesca."

(Dalje prihodnj.)

nik pa je hotel imeti kljub temu čisto mizo in tako smo sedeli na zloglasni številki 15 tudi do 8. ure zvečer in še dalje. Jaz sem mazal in mazal papir, dokler nisem končno onemogel. Nekega dne sem prišel zjutraj v pisarno z oteklo roko in sploh nisem mogel več pisati.

Šel sem na posvetovanje k svojemu prijatelju, takratnemu sodnemu praktikantu, sedanjemu ravnatelju kaznilnice N. V. in sva takoj skovala učinkovito obrambo: Prijatelj Vrabl je našel v zakonu o praktikantih, da se mora morebitno nadurno delo posebej nagraditi in sva takoj napisala na predsedstvo sodišča vlogo, da prosim za takojšnjo nakazilo plačila za nadurno delo na št. 15, pri katerem mi je že roka otekla. Že drugi dan sem dobil rešitev, da ni kritja za takšno nadurno delo, a dr. -titšču, ki je bil seve po poreklu pristen slovenski -tič, so dodelili pisarniškega uradnika in jaz sem lahko zapuščal sodišče točno ob uradnih urah. Menda je dobil dr. -titšč pri tem tudi primeren "nos", da me je tako zlorabljal.

Maščevanje je sladko

Ob prvi priliki se mi je revanžiral. Preko nedelje sem zahajal k svojemu tatu na Zgornjo Polskavo in se vračal v pondeljek z jutranjim vlakom. Ko sem prišel nek ponedeljek ob 5. uri zjutraj na kolodvor v Rače, so mi povedali, da vlak enostavno ne vozi. Tako je bilo v tistih časih. Jaz pa sem imel že ob 8. uri zjutraj razpravo pri strogem -titšču. Kaj napraviti? Bilo je mrzlo in izpod neba je rosilo, ceste blatne. Vseeno sem jo ob prazni mahnil proti Mariboru in brzel kot bi me kdo pogajal. Res sem prišel ves premočen in blaten točno ob 8. uri na Tržaško cesto. Komaj sem se v pisarni sodišča vsedel, je že prihrumel -titšč: "Kakšen nered je to, 10 minut prepozno, če se to še enkrat zgodi, bomo to odšteli od sodne prakse!" In mu je odleglo. Kakor vihra je v svojem sodnem plašču odjadril na št. 15 in jaz s papirjem za njim. Ko sem dobil očno svoje prakse pri njem, mi je dal v nemščini "genuegend" in tudi v pridnosti.

Istčasno je bil z menoj še drug tak praktikant, sin posli Nemca iz Celja in tudi sam je bil takšen, neki dr. F. Ta pa je lahko delal po mili volji, kar je hotel, nihče ga ni nadzoroval, nihče okregal in je tako vršil svojo prakso večino časa s tem, da ni delal. Po cele dneve ga sploh ni bilo na sodišče, pa je bilo vse dobro. Potem sem ga dolga leta izgubil izpred oči, šele po prevratu sem naenkrat čital, da so ga v Celju zaprili radi tatvine in goljufije.

Na ta način so me izrabljali v korist ljube Avstrije celih 13 mesecev in vse moje ponovne prošnje za sprejem plačanega praktikanta so bile zaman. Pač pa so takoj sprejeli sina bogataša iz Ptuj, dr. B., ki je sodišču takoj po končani praksi pokazal hrbet in šel v advokaturu. Bil je pa bogat Nemec iz Ptuja in kot tak seveda ni smel delati zastonj.

"Saj ste študirali v Pragi?"

Nekoč je prišla okrožnica, da se sprejemajo pravniški praktiki za civilno službo v zasebni Srbiji in imajo prednost tisti, ki znajo kak slovenski jezik. Takoj sem vložil prošnjo in se skliceval, da znam poleg češčine in slovenščine tudi arborhvaščino. Iz Gradca so prišle poizvedbe, kako in kaj živim, kak sem, a rešitev je bil samo, naj mi sporočijo, da sem se na prošnji neopravičeno označil kot sodnega praktikanta, ker sem samo odvetniški praktikant. Sicer pa mi niso poslali niti rešitve, da moja prošnja zavračajo. Seve "politisch verächtlich" za Srbijo. Pač pa je bil takrat sprejet v to službo moj sošolec, takratni praktikant pri dešinski vlad v Gradcu dr. M., ki je postal kmalu celo šolski nadzornik v zasebni Srbiji.

Meni je bilo končno tudi dovolj garanja in sem po 13. mesecih šel ponovno k dr. Detischeggu in ga odločno vprašal, kaj je z mojim sprejemom v sodno službo. A sva jo hitro opravila.

Dr. Detischegg: "Kaj pa čaka, ali si hočeš pravico pri sodišču priposestovati, saj vidite, da ni mesta"

Jaz: "Ne, saj je vse prazno,

vsa vojna leta ni noben praktikant vstopil, celo sodišče je prazno, pa tudi drugod."

Dr. Detischegg: "Tukaj že, ampak imamo reflektante iz Solnograške in Tirolske. Sicer pa Vi še nimate ne znate."

Jaz: "Kako to, ko sem pa gimnazijo in še na univerzi nemško študiral?"

Dr. Detischegg: "Ja, ja, ampak študirali ste v Pragi!"

Poslovil sem se in javil, da zapuščam sodišče. In tako sem postal namesto sodnik — advokat. Mi ni bilo nikdar žal.

Advokat

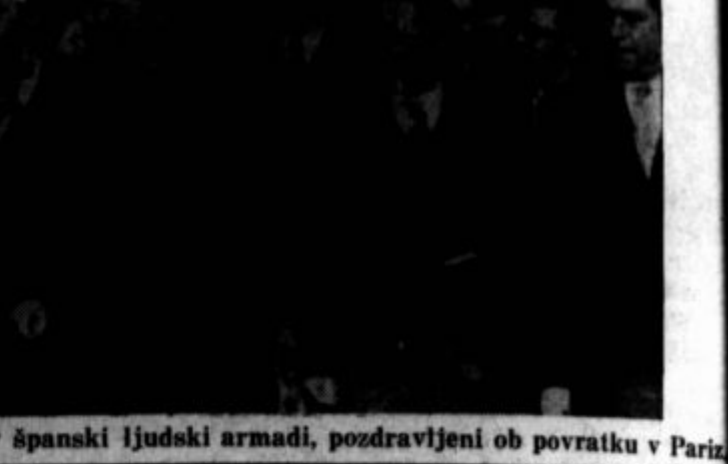
Ko sem od poletja 1915 do poletja 1916 praktical pri mariborskem sodišču in začel spoznavati "pravico", sem nešteto krat široko odpiral oči. Nisem slutil, da je pot do pravice tako težka in trnjeva. Krasen je sicer poklic sodnika, ki je že po ustavi popolnoma neodvisen in ga radi sojenja ne sme nihče klicati na odgovor in ravnotako proti svoji volji ne more biti premeščen. — Dan na dan ima v rokah usodo ljudi in neskončno mnogo dobrega lahko stori, če ima razen paragrafov v glavi tudi srce v notranjosti.

Toda koncem koncev je tudi sodnik le človek, podyržen zmotam. In tu poseže vmes neizogibno potrebna kontrola justice, advokat. Poklic odvetnika je zlasti pri sedanjem ustroju sodišča prav tako važen, on je nekak regulator, kontrola justice. Ne moremo si sploh misliti državljanov, ki so svobodno brez advokata. Zato so tudi v vseh državah priznali odvetnikom v izvajanju njih poklica, to je v obrambi pravic klientov, nekako podobno imuniteto, svobodo in zaščito, kakor jo imajo v parlamentu narodni poslanci.

Ko so po vojni v Jugoslaviji znižali prakso odvetniških praktikantov od prejšnjih 6 na 4 leta in tudi odpravili po srbskem vzgledu zahtevo naslova "doktor" za odvetnika, je takratni minister, pokojni dr. Gregor Žerjav, to utemeljeval s tem, da potrebujemo ravno v Jugoslaviji čim več pripadnikov tega svobodnega poklica. Drugo vprašanje je seve, v koliko se odvetniki izvršnost na teh nalog zavedajo. Vsekar pa je preteklost slovenskih odvetnikov v tem oziru častna in so pred zgodovino svojo nalogo izvršili v polni meri, posebno v časih pred vojno: postavili so celega moža tudi izven svojega poklica na polju slovenske kulture in politike.

Podobne misli so me prešinjale na mariborskem sodišču kot mladega praktikanta, ko sem pomladnega dne 1916 zapisnikoval pri seji treh nemških sodnikov, menda je bil celo eden napol Slovenec. Rešiti bi morali rekurz. Poročevalec pa je akt samo predal, češ, to je podobna zadeva, kakor zadnjič in bomo pritožbo iz istih vzrokov zavrnili. Mutilo se je in so bili takoj soglasni. Naenkrat pa se oglasi eden: "Ta odvetnik je sitnež, gotovo se bo še naprej pritožil." Če se ne motim, je bil tisti odvetnik ravno zopet dr. Pipuš. In kaj se zgodilo? Prečitali in preštudirali so njegov rekurz in uvideli, da ima prav ter mu ugodili, čeprav je bil sklep ravno nasproten njihovemu popolnoma enakemu slučaju, ki so ga že par dni prej zavrgli.

Tisti rekurz se mi je globoko zaril v spomin in še danes imam vse one gospode sodnike jasno pred očmi.

Francoski prostovoljci, ki so se borili v španski ljudski armadi, pozdravljeni ob povratku v Pariz

Sodnik

Ob drugi priliki sem se globlje ostrmel pred veličino neomajnega značaja slovenskega sodnika T. C., poznejšega prvega slovenskega predsednika okrožnega sodišča v Mariboru. V tajni seji senata treh sodnikov so sklepali o odobritvi vojnega posojila iz premoženja mladoletnih otrok mariborskega nemškega industrialca Sch. Varuh otrok je hotel vpisati visoko vsoto, menda skoraj vse njihovo premoženje, ki je bilo založeno pri sodišču. Saj so to tudi zahtevale ministrske okrožnice od patrioščnih državljanov. Tisoče in tisoče mladoletnih sirot so na ta način oropali vsega premoženja. Tudi v tem slučaju nista imela nemška sodnika nobenega pomisleka. Saj Avstro-Ogrska bo vendar zmagala, "Tagespošta", njihova edina dnevna duševna hrana, je to vsak dan proglašala z debelimi črkami. Vsak teden enkrat so vi-

hrale zastave po mestu, akore neprestano smo slavili same zmage. Kdo bi si torej upal dvomiti, da mladoletni ne bodo dobili vrnjenega vojnega posojila? Toda, kaj človek, T. C., mož visoke postave, mirnega značaja, se je apr. Z mirnim, globokim glasom, z odločnim pogledom v oči je vprašal svoja tovariša: (Dalje prihodnj.)

Agitirajte za Prosveto!

11 SHOPPING DAYS LEFT

BUY CHRISTMAS SEALS

AMERIŠKA GOSPODINJA NE MORE PITI KAVE BREZ FRANCKOVE CIKORIJE

Lani jo je poskusila škatljo

Dobra čaša kave je najboljši del obeda, in vsaka gospodinja je ponosna, če more pripraviti okusno izborno pijačo.

Toda resnična skrivnost dobre kave tiči v tem, da zmešate čajno žličico ali tableto Frankove Cikorije z mleto kavo v loncu ali percolatorju. Cikorija ima izbornen okus in svoj lastni aroma, ki da, ako je zmešana s pravno kavo, resničen kavin okus. Zajamči boljše barvo in močnejšo vsebino.

Če cikorijo enkrat poskusite, ne boste nikdar delali kave brez nje. To nam je pisala neka ameriška gospodinja.

"Dobila sem škatljo, ki ste mi jo poslali in jo imam tako rada, da ne morem napraviti oziroma

piti kavo brez nje. Sele s Frankovo Cikorijo je kava popolna." Ni čuda, če v najboljših restavrantih in v stari domovini vedno kuhajo kavo s cikorijo. Naučite hčerko kuhati dobro kavo s Frankovo Cikorijo.

FRANCKOVA CIKORIJA NA PRAVI NAJBOLJŠO KAVO ŠE BOLJŠO

Frankova Cikorija je na prodaj v škatlji, palčici ali tabletni obliki v grocerijah in prodajalnah kave. Škatlja, ki stane samo deset centov, traja mesec ali dva. Kupite jo danes! Če je ne morete dobiti v sosesčini, nam pošljite 10 centov v znakam, in mi vam jo bomo poslali polno škatljo.

—(Adv.)

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prileže eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vse enako, na člane ali nočlane \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri aneementu \$1.00 za tednik, se jim to prileže k naročnin. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

1 tednik in.....	4.00	Za Cicero in Chicago je.....	\$7.50
2 tednika in.....	3.00	1 tednik in.....	4.00
3 tednike in.....	2.00	2 tednika in.....	5.10
4 tednike in.....	1.50	3 tednike in.....	5.90
5 tednikov in.....	1.00	4 tednike in.....	6.70
Za Zdrav. državo in Kanado.....	\$6.00	5 tednikov in.....	1.00
Za Evropo je.....	\$5.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znitiati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....	Čl. društva št.....
Naslov.....	
Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:	
2).....	Čl. društva št.....
3).....	Čl. društva št.....
4).....	Čl. društva št.....
5).....	Čl. društva št.....
Mesto.....	Država.....
Nov naročnik.....	Star naročnik.....

Dr. Avg. Reisman: Iz spominov na avstrijska sodišča

(Nadaljevanje.)

Pri vsem tem sem moral še dan na dan pokirati neslane opazke zagrizenih sodnikov, kako naša slavna armada zmaga nad Slovani. Zabelek razprave je bil akoro redoma, posebno pri sodniku dr. Modrinjaku, čitanje graške "Tagespošte", ki je kar divjala proti Slovincem in "zmagovala" od začetka vojne do popolnega poloma avstro-ogrskih armad. Sodniku so sekundirali

namški advokati, mi smo morali pri vsem tem lepo molčati. Odvetnik dr. Pipuš jih je moško ignoriral, čital svoje časopise ali akte, dokler niso blagovolili nadaljevati z razpravo.

Najhujše je bilo pri kazenskem sodniku dr. -titšču, ki je bil renegat iz ptujske okolice, a strahovit strebar. Takrat so hoteli Avstrijanci preganjati draginjo s paragrafi, kar se pa na svetu še nikoli ni posrečilo. Izdajali so neprestano strožje odredbe o "preistrabjeriji," okrog katere so se gnetli zlasti denuncijanti. Ker je veleizdajstvo z zastrupljenimi studencem in špijoni prišlo polagoma iz mode, so se temni elementi opletali z o-

vadbami o draženju. Na sodišču so rasli takšni akti v cele skladovnice, in končno so dodelili dr. -titšču samo "preistrabjerijo". In jaz sem bil njen zapisnikar. Preganjali smo kar na debelo ves gospodarski svet in menda ni bilo v Mariboru obrtnika, trgovca, gostilničarja, liferanta ali veleprodajnika, ki bi ne bil v preiskavi radi draženja. In potem smo preiskovali in ugotavljali režijske stroške, zasliševali izvedence, prelagali razprave, ker so bile priče raztepane po vseh frontah, draginja pa je rasla v lastem razmerju, kakor je zginevalo blago iz trgovin. Razprave so se vlekle v brezkončnost, sod-

nik pa je hotel imeti kljub temu čisto mizo in tako smo sedeli na zloglasni številki 15 tudi do 8. ure zvečer in še dalje. Jaz sem mazal in mazal papir, dokler nisem končno onemogel. Nekega dne sem prišel zjutraj v pisarno z oteklo roko in sploh nisem mogel več pisati.

Šel sem na posvetovanje k svojemu prijatelju, takratnemu sodnemu praktikantu, sedanjemu ravnatelju kaznilnice N. V. in sva takoj skovala učinkovito obrambo: Prijatelj Vrabl je našel v zakonu o praktikantih, da se mora morebitno nadurno delo posebej nagraditi in sva takoj napisala na predsedstvo sodišča vlogo, da prosim za takojšnjo nakazilo plačila za nadurno delo na št. 15, pri katerem mi je že roka otekla. Že drugi dan sem dobil rešitev, da ni kritja za takšno nadurno delo, a dr. -titšču, ki je bil seve po poreklu pristen slovenski -tič, so dodelili pisarniškega uradnika in jaz sem lahko zapuščal sodišče točno ob uradnih urah. Menda je dobil dr. -titšč pri tem tudi primeren "nos", da me je tako zlorabljal.

Maščevanje je sladko

Ob prvi priliki se mi je revanžiral. Preko nedelje sem zahajal k svojemu tatu na Zgornjo Polskavo in se vračal v pondeljek z jutranjim vlakom. Ko sem prišel nek ponedeljek ob 5. uri zjutraj na kolodvor v Rače, so mi povedali, da vlak enostavno ne vozi. Tako je bilo v tistih časih. Jaz pa sem imel že ob 8. uri zjutraj razpravo pri strogem -titšču. Kaj napraviti? Bilo je mrzlo in izpod neba je rosilo, ceste blatne. Vseeno sem jo ob prazni mahnil proti Mariboru in brzel kot bi me kdo pogajal. Res sem prišel ves premočen in blaten točno ob 8. uri na Tržaško cesto. Komaj sem se v pisarni sodišča vsedel, je že prihrumel -titšč: "Kakšen nered je to, 10 minut prepozno, če se to še enkrat zgodi, bomo to odšteli od sodne prakse!" In mu je odleglo. Kakor vihra je v svojem sodnem plašču odjadril na št. 15 in jaz s papirjem za njim. Ko sem dobil očno svoje prakse pri njem, mi je dal v nemščini "genuegend" in tudi v pridnosti.

Istčasno je bil z menoj še drug tak praktikant, sin posli Nemca iz Celja in tudi sam je bil takšen, neki dr. F. Ta pa je lahko delal po mili volji, kar je hotel, nihče ga ni nadzoroval, nihče okregal in je tako vršil svojo prakso večino časa s tem, da ni delal. Po cele dneve ga sploh ni bilo na sodišče, pa je bilo vse dobro. Potem sem ga dolga leta izgubil izpred oči, šele po prevratu sem naenkrat čital, da so ga v Celju zaprili radi tatvine in goljufije.

Na ta način so me izrabljali v korist ljube Avstrije celih 13 mesecev in vse moje ponovne prošnje za sprejem plačanega praktikanta so bile zaman. Pač pa so takoj sprejeli sina bogataša iz Ptuj, dr. B., ki je sodišču takoj po končani praksi pokazal hrbet in šel v advokaturu. Bil je pa bogat Nemec iz Ptuja in kot tak seveda ni smel delati zastonj.

"Saj ste študirali v Pragi?"

Nekoč je prišla okrožnica, da se sprejemajo pravniški praktiki za civilno službo v zasebni Srbiji in imajo prednost tisti, ki znajo kak slovenski jezik. Takoj sem vložil prošnjo in se skliceval, da znam poleg češčine in slovenščine tudi arborhvaščino. Iz Gradca so prišle poizvedbe, kako in kaj živim, kak sem, a rešitev je bil samo, naj mi sporočijo, da sem se na prošnji neopravičeno označil kot sodnega praktikanta, ker sem samo odvetniški praktikant. Sicer pa mi niso poslali niti rešitve, da moja prošnja zavračajo. Seve "politisch verächtlich" za Srbijo. Pač pa je bil takrat sprejet v to službo moj sošolec, takratni praktikant pri dešinski vlad v Gradcu dr. M., ki je postal kmalu celo šolski nadzornik v zasebni Srbiji.

Meni je bilo končno tudi dovolj garanja in sem po 13. mesecih šel ponovno k dr. Detischeggu in ga odločno vprašal, kaj je z mojim sprejemom v sodno službo. A sva jo hitro opravila.

Dr. Detischegg: "Kaj pa čaka, ali si hočeš pravico pri sodišču priposestovati, saj vidite, da ni mesta"

Jaz: "Ne, saj je vse prazno,